

Information Structure of Language and its Semantic Representation based on Lambercht's Theory; A Study of the Translation of the Crisumstantail Clause in Surah Al-baqarah

Peyman Karimi

Ph.D. Student in Arabic Language and Literature,
University of Arak, Arak, Iran

Mahmoud Shahbazi

Associate Professor, Department of Arabic
Language and Literature, University of Arak,
Arak, Iran

Sayed Abolfazl Sajadi

Associate Professor, Department of Arabic
Language and Literature, University of Arak,
Arak, Iran

Qasem Azizi Morad

Assistant Professor, Department of Arabic
Language and Literature, University of Tehran,
Tehran, Iran

Abstract

In contemporary linguistics, the structure of information in language is considered an important topic. It scrutinizes the relationship between sentence structures and the language or extralinguistic contexts in which they function. This domain of research examines the cognitive states of both the speaker and listener, the organization of

* Corresponding Author: m-shahbazi@araku.ac.ir

How to Cite: Karimi, P., Shahbazi, M., Sajadi, A., and Azizi Morad, Q. (2025). Information Structure Of Language and Its Semantic Representation Based On Lambercht's Theory; A Study Of The Translation Of The Crisumstantail Clause In Surah Al-Baqarah. *Translation Researches in the Arabic Language and Literature*, 14 (31), 33-58. doi: [10.22054/RCTALL.2025.82001.1755](https://doi.org/10.22054/RCTALL.2025.82001.1755)

information, and the communication features of language. Marked and unmarked structures are fundamental concepts in this field, each serving a distinct function in meaning transmission. Religious writings, especially the Qur'an, which employs intricate linguistic frameworks, accentuate the importance of this subject. Any change in the order of elements or departure from established norms can reveal hidden meanings and nuances. To properly represent this in the target language, one needs to have a deep understanding of language and information structure. This study utilizes a descriptive-analytical approach to examine instances derived from Fouladvand's translation of the Qur'an. The research findings reveal that the *ḥāl* (circumstantial clause) structure in the Qur'an has diverse marked and unmarked forms, each fulfilling distinct functions. Nevertheless, the translator has frequently failed to effectively convey these structures and associated informational disparities in meaning. An examination of current translations indicates that utilizing contemporary linguistic theories, such as Lambrecht's information structure theory, can effectively analyze and more properly convey Qur'anic principles in the target tongue. This methodology expands opportunities for the examination of translating religious literature.

Keywords: Quran, Surah Al-baqarah, Circumstantial Clause, Lambrecht, Information structure.

Introduction

The informational structure of language is a significant topic in contemporary linguistics, garnering the interest of numerous critics and academics. This discussion encompasses focalization, topicalization, theme, and rheme, as well as unmarked and marked structures. The examination of informational structure originates from the linguistic research conducted by the Prague School. Linguists such as Halliday (1981), Givón (1984), Vallduví (1990), and Lambrecht (1994) have focused on informational structure, each offering distinct

meanings. A general definition can be articulated as follows: The informative structure analyzes the correlation between phrase constructions and the language or extralinguistic settings in which these sentences are employed (Behmardi Sharifabadi, 2021: 20). In the domain of informational structure, issues arise about the cognitive states of both the speaker and the listener, partly due to language grammar and analysis at this level. In this field, linguists examine informational structures and the communicative dimensions of language (Lambrecht, 1996: 1). Informational structure influences all significant levels of the grammatical system of language (Lambrecht, 1996: 6). Understanding the meaning of a text requires more than just knowing the rules of grammar. It also requires being aware of how the informational structure of sentences is derived from the way grammar is organized in the language and looking at the functional meanings of sentences in both linguistic and nonlinguistic contexts (Akbarizadeh et al., 2019: 154).

This study aims to address the following questions:

1. What are the consequences of the ḥāl construction in syntax and its representation in the Quranic translations of Surah Al-Baqarah according to Lambrecht's theory of informative structure?
2. In what manner have Quranic translators addressed the informative structure in the translation of the ḥāl construction?
3. What is the function of the ḥāl construction in the process of meaning-making and the establishment of diverse semantic layers?

Literature Review

In his 2008 work called "The Role of Informational Structure from Functional and Psychological Perspectives in Translation," Shokoohi looks at the linguistic and discursive factors that affect the informational structure of a text, such as thematic information, topicalization, contrastive focus, and passive voice, and what these factors mean for translation. He underscores that maintaining the components and rhetorical techniques of the source text is a

fundamental obligation of the translator. Rassekh-Mahand (2008), in “The Role of Informational Structure in Translation,” examines the parallels and variations in the informative structure of sentences in English and Persian, as well as the transmission of these patterns through translation.

Arsalan Golfam and his colleagues wrote an article in 2010 called “A Study of Semantic Changes and Informational Structure of Marked Constructions in the Translation Process from English to Persian.” In it, they look into how the translation process changes the semantic and informational structures of marked constructions, such as equational, inverted, and pre-posed structures. Employing Halliday's systemic functional grammar and its three metafunctions, they examine chosen instances from ten English-to-Persian translated works.

Kazemi (2020), in his essay “A Study of Informational Structure (Clitic Left Dislocation) in Persian Translations of the Holy Quran,” analyzes the influence of clitic left dislocation on sentence informational structure and the alterations it experiences throughout the translation process. He also discusses translation options employed to convey this structure in the Quran. The results of this investigation indicate that substantial changes arise when translating the distinctive structure of clitic left dislocation. Although Persian possesses a flexible word order, it encounters constraints in expressing the semantic nuances of clitic left dislocation.

In his 2011 paper “Informational Structure and Its Translation in the Quran,” Jahromi examines the informative structure of Arabic nominal beginning constructions and their translations into Persian and English, with an emphasis on Quranic verses. He observes that Persian, owing to its more flexible word order relative to English, provides greater grammatical alternatives for enhanced information dissemination. This research is among the limited studies undertaken on the translation of the informational structure in the Quran. Nonetheless, none of this research has explicitly examined the translation of the “hāl” structure, a syntactic style that is among the most commonly employed in Arabic grammar and the Quran.

Nevertheless, investigations into the "ḥāl" structure have been conducted, as illustrated below:

In his thesis, Arjangian (2011) analyzed the informational structure in Quran translations. His findings suggest that in certain passages, it is impractical to maintain the shape of the designated Arabic structure in Persian translation. Translators have endeavored to integrate the emphatic significance in the Persian translation, observing that neglecting the marked nature of the structure results in very slight detriment to the text. In his dissertation, Karimiān (2016) examined the ḥāl structure in sentences and semi-sentences inside the Quran, investigating its attributes, relationships, and rhetorical roles. The ḥāl structure is among the most commonly employed structures in Arabic and the Quran. Notwithstanding its significance, none of the previously mentioned research has examined the translation of the ḥāl structure or the conveyance of its semantic dimensions in Quranic translations. This study intends to analyze the translations of this grammatical pattern in the Quran via the lens of the informational structure approach. Surah Al-Baqarah has been used as a case study for this purpose.

Research Methodology

This study analyzes the translations of the ḥāl structure in Surah Al-Baqarah through the lens of Lambrecht's theory of informational structure, employing a descriptive-analytical methodology. The findings also suggest a potential translation for this structure.

Conclusion

This study analyzes the informational structure of the ḥāl construction in Surah Al-Baqarah as translated by Fouladvand, leading to the following conclusions:

The translator has inadequately addressed the translation of the ḥāl construction in several verses, notably verses 8, 25, 85, and 92 of Surah Al-Baqarah, where the structure is indicated. In these instances,

the ḥāl has been rendered as unmarked, resulting in a modification of the implicit meaning of the verses and a divergence from the speaker's original intent.

We observe inconsistencies in the translations of similar constructions. The translations of verses 8 and 22 of Surah Al-Baqarah exhibit a like pattern; yet, the translator has interpreted them distinctly. This contradiction indicates that the translator has, at times, insufficiently considered the linguistic and extralinguistic elements or the semantic connections of the source text.

Despite Fouladvand's attempts to deliver a fluent and accurate translation, insufficient consideration of the informational structure of the ḥāl construction has led to an inability to adequately express the semantic nuances of the original text.

The results demonstrate that a comprehensive grasp of informational structure and its implementation in translation is crucial for accurately transmitting meaning in religious texts. This study underscores the necessity of acquainting translators of religious writings with contemporary linguistic theories to get translations that are more accurate and aligned with the original text's intended meaning.

پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی

دوره ۱۴، شماره ۳۱، پاییز و زمستان ۱۴۰۳، ۳۳-۵۸

rctall.atu.ac.ir

DOI: [10.22054/rctall.2025.82001.1755](https://doi.org/10.22054/rctall.2025.82001.1755)

ساخت اطلاع‌زبان و بازنمایی معنایی آن بر اساس نظریه لمبرکت؛ بررسی ترجمه اسلوب حال در سوره بقره

- پیمان کریمی دانشجوی دکتری زبان و ادبیات عربی، دانشگاه اراک، اراک، ایران
- محمود شهبازی* دانشیار، گروه زبان و ادبیات عربی، دانشگاه اراک، اراک، ایران
- سید ابوالفضل سجادی دانشیار، گروه زبان و ادبیات عربی، دانشگاه اراک، اراک، ایران
- قاسم عزیزی مراد استادیار، گروه زبان و ادبیات عربی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

چکیده

ساخت اطلاعی‌زبان یکی از مباحث بنیادین زبان‌شناسی نوین به‌شمار می‌آید که به تحلیل رابطه بین ساختار جملات و بافت‌های زبانی یا فرازبانی که این جملات در آن‌ها به کار می‌روند، می‌پردازد. در این حوزه، پژوهش‌ها به بررسی حالات ذهنی گوینده و شنونده، ساختار اطلاعاتی و جنبه‌های ارتباطی زبان می‌پردازند. مفاهیمی نظیر ساخت بی‌نشان و نشان‌دار از جمله موضوعات محوری این حوزه‌اند که هر کدام از این ساخت‌ها نقش ویژه‌ای در انتقال معنا ایفا می‌کنند؛ اهمیت این موضوع در متون دینی به‌ویژه قرآن کریم دوچندان می‌شود، چراکه قرآن کریم از ساختارهای زبانی پیچیده‌ای بهره می‌برد و هرگونه تغییر در ترتیب عناصر یا عدول از الگوهای معمول، حامل معانی پنهان و ظریفی است که بازنمایی آن‌ها در زبان مقصد مستلزم دانش عمیق زبانی و شناخت دقیق ساخت اطلاعی است. پژوهش حاضر با استفاده از روش توصیفی-تحلیلی و با تحلیل نمونه‌های استخراج شده از ترجمه فولادوند از قرآن کریم صورت گرفت. نتایج حاصل از پژوهش نشان می‌دهد که اسلوب حال در قرآن کریم از ساختارهای گوناگون نشان‌دار و بی‌نشان برخوردار است که متناسب اهداف خاصی به کار رفته‌اند. با این حال مترجم در بسیاری از موارد از انعکاس دقیق این ساختارها بازمانده و تفاوت‌های معنایی ساخت اطلاعی را به‌طور دقیق منعکس نکرده است. بررسی ترجمه‌های موجود نشان داده است که استفاده از نظریه‌های زبان‌شناسی نوین، همچون نظریه ساخت اطلاعی لمبرکت می‌تواند ابزاری مؤثر در تحلیل و بازتولید دقیق‌تر مفاهیم قرآنی در زبان مقصد باشد و افق‌های جدیدی را پیش روی مطالعات ترجمه متون دینی بگشاید.

کلیدواژه‌ها: قرآن، سوره بقره، اسلوب حال، لمبرکت، ساخت اطلاعی.

- مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری زبان و ادبیات عربی دانشگاه اراک است.

* نویسنده مسئول: m-shahbazi@araku.ac.ir

۱. مقدمه

ساخت اطلاعاتی زبان از مباحث مهم زبان‌شناسی نوین به‌شمار می‌رود که مورد توجه بسیاری از ناقدان و پژوهشگران قرار گرفته‌است و مباحثی همچون کانونی‌سازی^۱، مبتداسازی^۲، موضوع و تمرکز^۳، ساخت بی‌نشان و نشان‌دار^۴ مطرح می‌شود. بررسی ساخت اطلاع به مطالعات زبان‌شناسی پراگ برمی‌گردد؛ ساخت اطلاع مورد توجه زبان‌شناسانی چون هالیدی^۵ (۱۹۶۷)، پرنس^۶ (۱۹۸۱)، گیون^۷ (۱۹۸۴)، ولدووی^۸ (۱۹۹۰) و لمبرکت^۹ (۱۹۹۴) بوده که هر یک از این زبان‌شناسان با روش خاص خودشان تعاریفی بیان کرده‌اند، اما تعریف کلی که می‌توان از آن بیان کرد، این است که «ساخت اطلاع رابطه بین ساخت جمله‌ها و بافت‌های زبانی یا فرازبانی را بررسی می‌کند که جمله‌ها در آن به کار می‌روند» (بهمردی شریف آبادی، ۱۴۰۰: ۲۰).

در حوزه ساخت اطلاع تا حدی به دلیل گرامر زبانی و تحلیل در این سطح مشکلاتی وجود دارد که مربوط به حالات ذهنی گوینده و شنونده است؛ در حوزه ساخت اطلاع زبان‌شناسان با ساختار اطلاعاتی و جنبه‌های ارتباطی زبان سروکار دارند (Lambrecht, 1996: 1). ساخت اطلاع در تمامی سطوح معنی‌دار سیستم دستوری زبانی دخالت می‌کند (Lambrecht, 1996: 06).

برای درک درست معنای متن فقط شناخت قواعد دستور زبان کافی نیست، بلکه باید نسبت به شناخت ساخت اطلاعاتی جمله بر اساس چینش دستوری ساختار آن زبان آگاهی داشته باشیم و معانی کاربردی جملات در بافت زبانی و فرازبانی مورد توجه قرار گیرد (اکبری زاده و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۵۴).

-
1. Canonical
 2. Topic
 3. Focus and Subject
 4. Marked and Unmarked Structure
 5. Halliday, M. A. K.
 6. Prince, E.
 7. Givon, T.
 8. Vallduvi, E.
 9. Lambrecht, K.

از آنجا که ترجمه متون دینی از اهمیت بسزایی برخوردار است؛ بنابراین، مترجم باید در ترجمه این گونه متن‌ها توجه ویژه‌ای به ساخت زبانی و فرازبانی و نحوه توزیع کلمات داشته باشد.

ساختار حال، یکی از ساختارهای دستوری پر کاربرد زبان عربی است که به‌وفور در قرآن کریم یافت می‌شود و در جایگاه‌های مختلف به اشکال مختلفی به کار رفته است. واضح و مبرهن است که در ورای این گونه جابه‌جایی‌ها، انگیزه و اهدافی نهفته است که پس از مطالعه و بررسی دقیق ساختار و آگاهی از ساخت اطلاع و نحوه توزیع جملات می‌توان معنای آن را به درستی دریافت، سپس از طریق معادل‌یابی دقیق در زبان مقصد، معادل مناسب را برای آن انتخاب و در زبان مقصد منعکس کرد و برابر نهاد مناسبی برای آن قرار داد.

ترجمه محمد مهدی فولادوند از قرآن کریم به عنوان یکی از مهمترین و موفق‌ترین ترجمه‌های فارسی شناخته می‌شود، این ترجمه به زبانی ساده و روان نگاشته شده است. فولادوند با هدف ارائه ترجمه‌ای خوانا و شایسته، دقت و وفاداری به متن اصلی را در نظر گرفته و ویژگی‌هایی چون سادگی، روانی و مطابقت با متن قرآن را در آن لحاظ کرده است؛ این موارد باعث شده است تا ترجمه وی به عنوان یک اثر ارزشمند در ترجمه‌های قرآن مطرح شود؛ از این رو، با توجه به این شاخص‌ها در پژوهش حاضر ترجمه ایشان به عنوان نمونه مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته است.

تلاش می‌شود تا در این پژوهش به سؤالات زیر پاسخ داده شود:

- دلالت‌های اسلوب حال در نحو و انعکاس آن در ترجمه‌های قرآن کریم در سوره بقره براساس نظریه ساخت اطلاعی لمبرکت چگونه است؟
 - مترجمان قرآنی چه نگاهی نسبت به ساخت اطلاعی در ترجمه اسلوب حال داشته‌اند؟
 - نقش ساختار حال در معناسازی و ایجاد لایه‌های مختلف معنایی چیست؟
- پژوهش با این فرضیه‌هایی که در ادامه ارائه شده است به پیشواز سؤالات مطرح شده و بررسی ساخت اطلاعی در ترجمه اسلوب حال در سوره بقره رفته است:
- ساختار حال در نحو عربی یکی از پرکاربردترین ساختارهاست که ترجمه آن لازمه اطلاع دقیق از نحوه توزیع جملات و ساخت جملات است.

- مترجمان قرآن کریم در سوره بقره توجهی به ساخت اطلاعی اسلوب حال نداشته‌اند و در بیشتر موارد ترجمه درستی ارائه نمی‌دهند.
- ساختار حال در جایگاه‌های مختلف با توجه به ساخت دستوری جملات، معانی متفاوتی را به خواننده منتقل می‌کند.

در پژوهش حاضر ترجمه‌های ساختار حال در سوره بقره بر اساس نظریه ساخت اطلاعی لمبرکت به شیوه توصیفی - تحلیلی مورد بررسی قرار می‌گیرد و با توجه به تحلیل‌ها، ترجمه پیشنهادی برای این ساختار ارائه می‌شود.

۲. پیشینه پژوهش

شکوهی (۱۳۸۷) در مقاله «نقش ساخت اطلاعاتی از دید نقش‌گرایی و روانی در ترجمه»، عناصر کلامی و گفتمانی تأثیرگذار بر ساخت اطلاعاتی متن از قبیل اطلاعات موضوعی، مبتداسازی، تقابل‌سازی و مجهول را از دیدگاه کلامی و تأثیر ارتباط آن بر ترجمه بررسی کرده و با توجه به اهمیت این عناصر در زبان مبدأ، حفظ عناصر و شیوه‌های گفتمانی سازنده یک متن را در زبان مقصد، یکی از وظایف مهم مترجم مطرح کرده‌است.
راسخ‌مهند (۱۳۸۷) در مقاله «نقش ساخت اطلاعی در ترجمه» وجوه تفاوت و شباهت ساخت اطلاعاتی جمله در انگلیسی و فارسی و چگونگی انتقال آن را از رهگذر ترجمه مورد بررسی قرار داده‌است.

ارسلان گل‌فام و همکاران (۱۳۸۹) در مقاله «بررسی تحولات معنایی و ساخت اطلاع ساخت‌های نشان‌داری در فرآیند ترجمه از انگلیسی به فارسی» به بررسی تحولات فرآیند ترجمه از انگلیسی به فارسی در لایه‌های مختلف معنایی و ساخت اطلاع چند ساخت نشان‌دار مانند ساخت نقش برابر، ساخت‌های وارونه و ساخت‌های پیشایند شده پرداخته‌اند و با توجه به فرانش‌های سه‌گانه دستور نقش‌گرای هالیدی، نمونه‌هایی گزینش شده از ۱۰ متن ترجمه شده انگلیسی به فارسی را تحلیل کرده‌اند.

کاظمی (۱۳۹۹) در مقاله خود با عنوان «بررسی ساخت اطلاع (اشتغال) در ترجمه‌های فارسی قرآن کریم» به بررسی تأثیر آرایش واژگانی اشتغال بر ساخت اطلاعی جمله و تغییر آن در فرآیند ترجمه و سپس راهبردهای ترجمه این ساخت در قرآن کریم پرداخته‌است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد در فرآیند انتقال ساخت اطلاع اشتغال به منزله ساختی

نشان‌دار از رهگذر ترجمه، تحولاتی چشمگیری رخ می‌دهد و زبان فارسی با وجود آرایش واژگانی آزاد در انتقال لایه‌های معنایی اسلوب اشتغال با محدودیت مواجه است.

جهرمی (۱۳۹۰) در مقاله «ساخت اطلاعاتی و ترجمه آن در قرآن» به بررسی ساخت اطلاع ساخت‌های اسم آغازین عربی و ترجمه آن در زبان فارسی و انگلیسی با تکیه بر آیات قرآن کریم پرداخته و به این نکته اشاره کرده است که زبان فارسی به دلیل ترتیب واژگانی آزادتر در مقایسه با انگلیسی، امکانات دستوری بیشتری برای توزیع بهتر اطلاع دارد. این پژوهش از معدود پژوهش‌هایی است که در زمینه ترجمه ساخت اطلاع در قرآن کریم به رشته تحریر درآمده است؛ با این حال در هیچ یک از پژوهش‌ها به بررسی ترجمه فارسی ساختار (حال) که یکی از اسالیب پرکاربرد نحو عربی در قرآن کریم است، نپرداخته‌اند و آن را مورد توجه قرار نداده‌اند؛ البته در مورد اسلوب حال پژوهش‌هایی انجام شده که از جمله آن‌ها مطالعات ارژنگیان (۱۳۹۰) و کریمیان (۱۳۹۵) است.

ارژنگیان (۱۳۹۰) در پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود به بررسی ساخت اطلاعی در ترجمه قرآن مجید پرداخته است و نتایج حاصل از پژوهش ایشان دال بر این است که در برخی آیات حفظ صورت ساخت نشان‌دار عربی در ترجمه به زبان فارسی ممکن نیست و مترجمین تلاش کرده‌اند معنای تأکیدی موجود در آیات را به گونه‌ای در ترجمه فارسی بگنجانند که در صورت توجه به معانی نشان‌داری، نادیده گرفتن صورت نشان‌داری آسیب‌اندکی به متن وارد می‌کند.

کریمیان (۱۳۹۵) در رساله دکتری خود به بررسی اسلوب حال جمله و شبه‌جمله در قرآن کریم پرداخته است. ایشان چگونگی و ویژگی‌های جملات و شبه‌جملات حالیه و وابسته‌های آن را مورد بررسی قرار داده و زیبایی‌ها و کارکردهای بلاغی آن را بیان کرده است.

ساختار حال یکی از ساختارهای پرکاربرد زبان عربی و نیز قرآن است که به‌وفور در قرآن کریم به کار برده شده است و هیچ‌کدام از پژوهش‌های بررسی شده چگونگی ترجمه ساختار (حال) و انتقال لایه‌های معنایی آن در ترجمه قرآن کریم را مورد بررسی قرار نداده‌اند؛ از این رو، نگارنده در پژوهش حاضر بر آن است تا ترجمه‌های قرآن کریم از

این ساخت دستوری را بر اساس رویکرد ساخت اطلاعاتی مورد بررسی قرار دهد و برای این منظور سوره بقره را به عنوان نمونه مورد پژوهانه برگزیده است.

۳. چهارچوب تئوری پژوهش

۳-۱. ساخت اطلاعاتی و بازنمایی معنایی

ساخت اطلاع اساساً به تفسیر کلمات یا جملات در زمینه‌های محاوره‌ای معین نمی‌پردازد، بلکه بیشتر به شرایط گفتمانی که در آن قطعات داده شده اطلاعات گزاره‌ای از طریق یک شکل ممکن بیان می‌شوند، توجه دارد (Lambrecht, 1996: 4-5). لمبرکت در مورد ساخت اطلاعاتی می‌گوید: «ساخت اطلاعاتی، بخشی از دستور جمله است که در آن گزاره‌های معنایی به صورت بازنمایی‌های مفهومی وقایع جاری با ساخت‌های دستوری و واژگانی منطبق می‌شوند و مشارکت‌کنندگان در کلام بر اساس حالات ذهنی خود چنین ساخت‌هایی را به عنوان واحد اطلاعاتی در بافت کلامی مفروض، تفسیر می‌کنند و به کار می‌گیرند» (Lambrecht, 1996: 5).

یکی از مباحث ساخت اطلاعاتی، کانونی‌سازی است؛ کانون به اطلاعاتی اشاره دارد که از قبل در بافت زبانی و موقعیتی وجود ندارد، قسمتی از جمله است که بالاترین درجه پویایی ارتباطی را داراست و جزء اطلاعات نامفروض برای مخاطب است (اکبری‌زاده و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۵۸).

یکی دیگر از مباحث مهم حوزه ساخت اطلاع موضوع ساخت بی‌نشان (متعارف) و ساخت نشان‌دار همان برجسته‌سازی است؛ به گونه‌ای که هر جمله به صورتی طبیعی ساخت اطلاعاتی بی‌نشان دارد که می‌توان با حرکت دادن عناصر جمله از آن شکلی نشان‌دار به وجود آورد. استفاده از ساخت‌های نشان‌دار یکی از ابزارهایی است که گوینده برای افزایش بار معنایی کلام و برجسته کردن معنایی خاص از آن استفاده می‌کند؛ بنابراین، انتقال عین ساختارهای نشان‌دار به ویژه در ترجمه متون دینی برای مترجم ضروری است؛ زیرا عدم آگاهی مترجم نسبت به ساخت‌های نشان‌دار در زبان مبدأ و مقصد ممکن است سبب شود تا ساخت‌های نشان‌دار به شکل بی‌نشان ترجمه شود که بخشی از معنای ارتباطی ساختارهای زبان مبدأ از بین خواهد رفت (صدقی و همکاران، ۱۴۰۰: ۲۲۷).

سازه برجسته نشان‌دار در جمله، کانون جمله است و بار معنایی آن بیش از ساخت بی‌نشان خواهد بود. عناصر و ساخت‌های نشان‌دار در بردارنده بخش‌های خاصی از معنا هستند که شایان توجه و تأکید خاص تولیدکننده پاره‌گفتار است؛ از این رو، انتقال این‌گونه معانی در فرآیند ترجمه به آسانی انجام نمی‌گیرد (گلفام و همکاران، ۱۳۹۸: ۸۶). مفهوم نشان‌داری زمانی به وجود می‌آید که جملات در جایگاه اصلی خودشان دستخوش تغییر و تحول شوند و درجایی غیر از جایگاه اصلی خودشان به کار بروند (گلفام و همکاران، ۱۳۹۸: ۸۶).

آنچه در اینجا لازم است مورد توجه قرار گیرد، آن است که ساخت اطلاعی به مقایسه و تحلیل جملاتی که از لحاظ معنایی یکسان هستند، اما از لحاظ صوری متفاوت‌اند، می‌پردازد. در این حوزه بیان می‌شود که چرا دستور زبان، گزینه‌های بسیاری برای بیان یک گزاره واحد در اختیار ما قرار می‌دهد (اکبری‌زاده و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۵۷).

۲-۳. اسلوب حال و تفاوت‌های معنایی آن

«حال» که در زبان فارسی با عنوان قید حالت از آن نامبرده می‌شود از ساختارهای نحوی و پرکاربرد است که در زبان قرآنی هم به وفور یافت می‌شود.

در تعریف حال گفته شده: «عبارت است از اسم منصوبی که بیانگر هیئت صاحب آن که در پاسخ به سؤال چگونه به کار برده می‌شود و غالباً به صورت مشتق استعمال می‌شود» (أبی حیان الأندلسی، ۱۹۹۸م: ۱۵۵۷).

ساختار حال، بیانگر حالت و هیئت است و با صفت تفاوت دارد؛ صفت آن است که بین دو اسم مشترک در لفظ فرق می‌گذارد، اما حال چیزی به دانسته‌های ما در خبر اضافه می‌کند و علاوه بر آن صفت همیشگی است، اما حال فقط در زمانی که گفته شده است به آن متصف است (ابن یعیش، د.ت، جلد ۲: ۷).

«حال» در زبان عربی به دو صورت به کار برده می‌شود: حال مفرد و حال جمله که یا جمله اسمیه است و یا جمله فعلیه که گاهی اوقات به همراه آن واو ذکر می‌شود؛ مانند: جاء زيدٌ و سيفه علی كنفه و گاهی اوقات واو ذکر نمی‌شود مانند: جاءني زيدٌ سعي غلامه (جرجانی، د.ت: ۲۰۲)

هر جمله ای در زبان عربی یک ساخت نحوی دارد و یک ساخت اطلاعی؛ ساخت نحوی همان قواعد دستوری است که در زبان عربی وجود دارد، اما در ساخت اطلاعی متکلم زمانی که صحبت می‌کند، ممکن است با توجه به قصد و هدف خود تغییراتی را در کلام ایجاد کند.

در مورد ساختار حال که یک قاعده دستوری زبان عربی است و در اصل به صورت مفرد در کلام بیان می‌شود - که یک ساخت بی‌نشان است - گاهی گوینده از این قاعده عدول می‌کند و آن را به صورت جمله یا شبه‌جمله و... بیان می‌کند که این باعث تغییر و جابه‌جایی در ساختار جمله می‌شود و تبدیل به یک ساخت نشان‌دار می‌شود و قطعاً این جابه‌جایی عناصر و نشان‌داری منجر به تغییر در معنا و مفهوم نیز می‌شود؛ یعنی با یک ساخت اطلاعی جدید روبه‌رو خواهیم بود. بنابراین، مترجم باید در برگرداندن جملات دقت داشته باشد که عین ساختار را در زبان مقصد معادل‌یابی کند.

۴. ارزیابی ترجمه‌ها

در این قسمت به ارزیابی ترجمه‌هایی از فولادوند پرداخته می‌شود تا نقاط قوت و ضعف آن شناسایی شود. این ارزیابی بر اساس ساخت‌های بی‌نشان و نشان‌دار انجام می‌شود، که به تفصیل ترجمه این دو نوع ساخت اطلاعی مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد.

۴-۱. بررسی ترجمه ساخت‌های بی‌نشان

در این بخش به تحلیل ساخت‌های بی‌نشان در زبان مبدأ و تأثیر آن‌ها بر فرآیند ترجمه خواهیم پرداخت. ساخت‌های بی‌نشان به جملاتی اطلاق می‌شود که فاقد نشانه‌هایی برای تأکید یا تفکیک معنایی هستند. بررسی این ساخت‌ها می‌تواند به درک عمیق‌تری از چالش‌های ترجمه و چگونگی انتقال معانی ضمنی کمک کند که در ادامه به بررسی ترجمه فولادوند از ساخت‌های بی‌نشان خواهیم پرداخت.

ع-۱-۱. نمونه اول

سوره بقره، آیه ۹۷: ﴿قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَيَّ قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ﴾

ترجمه فولادوند: بگو کسی که دشمن جبرئیل است [در واقع دشمن خداست] چرا که او به فرمان خدا قرآن را بر قلبت نازل کرده است در حالی که مؤید [کتاب‌های آسمانی] پیش از آن و هدایت و بشارتی برای مؤمنان است.

توصیف ساخت اطلاعی: قید حالت در این آیه کلمه «مصدقاً» است که به صورت مفرد به کار رفته است.

در ترجمه این آیه، مترجم کلمه «مصدقاً» که حال مفرد است را به صورت جمله ترجمه کرده است که نشان از عدم توجه به ساخت اطلاعی کلمات است، چرا که هر نوع ساخت کلمه، بیانگر معنایی متفاوت از سوی گوینده است که لازم است مترجم در ترجمه خود به این نکته توجه و در زبان مقصد به درستی بازنمایی کند. اصل در حال بیان آن به صورت مفرد (غیر نشان‌دار) است، اما گاه از این قاعده عدول می‌شود و به صورت جمله (نشان‌دار) بیان می‌شود که این خود حاوی پیامی است. همانطور که در این آیه مشاهده می‌کنیم حال به صورت مفرد (بی‌نشان) ذکر شده، اما مترجم به این نکته توجه نکرده و آیه را به صورت جمله (نشان‌دار) ترجمه کرده است. مترجم تنها با شناخت قواعد دستوری نمی‌تواند به درک درستی از معنای متن برسد، بلکه باید به ساخت اطلاع جمله مطابق آرایش دستوری ساختار آن زبان نیز آگاهی داشته باشد و به معانی کاربردی جملات در بافت زبانی و بافت موقعیتی فرازبانی نیز توجه داشته باشد (اکبری‌زاده و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۵۴).

ترجمه پیشنهادی: بگو کسی که دشمن جبرئیل (در واقع دشمن خداست)، چرا که او به فرمان خدا قرآن را تأییدکنان بر آنچه پیش از آن و هدایت و بشارتی برای مؤمنان نازل کرد.

ع-۱-۲. نمونه دوم

سوره بقره، آیه ۶۰: ﴿وَإِذِ اسْتَسْقَىٰ مُوسَىٰ لِقَوْمِهِ فَقُلْنَا اضْرِبْ بِعَصَاكَ الْحَجَرَ فَانْفَجَرَتْ مِنْهُ اثْنَتَا عَشْرَةَ عَيْنًا قَدْ عَلِمَ كُلُّ أُنَاسٍ مَّشْرَبَهُمْ كُلُوا وَاشْرَبُوا مِنْ رِزْقِ اللَّهِ وَلَا تَعْتُوا فِي الْأَرْضِ مُفْسِدِينَ﴾

ترجمه فولادوند: و هنگامی که موسی برای قوم خود در پی آب برآمد، گفتیم: «با عصایت بر آن تخته سنگ بزن.» پس دوازده چشمه از آن جوشیدن گرفت، [به گونه‌ای که] هر قبیله‌ای آبشخور خود را می‌دانست. [و گفتیم:] از روزی خدا بخورید و بیاشامید، [ولی] در زمین سر به فساد برمدارید.

توصیف ساخت اطلاعی: قید حالت در این آیه کلمه «مفسدین» است که به صورت مفرد به کار رفته است.

در ترجمه این آیه، مترجم کلمه «مفسدین» را که حال مفرد است به صورت نادرست ترجمه کرده است؛ در ساختار حال، اصل آن است که به صورت مفرد بیاید که یک ساخت بی‌نشان است و در آیه شریفه ۶۰ سوره مبارک نیز حال به صورت مفرد (بی‌نشان) ذکر شده است؛ یعنی گوینده بر اساس فرضیات خود یک ساخت زبانی را از میان ساخت‌های متنوعی که در اختیار دارد برای بیان گزاره مورد نظر برگزیده است. در نگاه اول، برای خواننده این ترجمه مشخص می‌شود که مترجم در این آیه کلمه مورد بحث (مفسدین) که حال است را نه تنها به صورت مفرد (بی‌نشان) ترجمه نکرده، بلکه این کلمه را به عنوان قید حالت نیز ترجمه نکرده است که این خود نشان از عدم توجه به دستور زبان عربی و ساخت‌های اطلاعی زبان است؛ بر همین اساس مترجم ترجمه نامطلوبی را از آیه بیان می‌دارد که هیچ‌گونه ارتباطی با مقصود گوینده ندارد.

ترجمه پیشنهادی: و هنگامی که موسی برای قوم خود در پی آب برآمد، گفتیم: «با عصایت بر آن تخته سنگ بزن.» پس دوازده چشمه از آن جوشیدن گرفت، [به گونه‌ای که] هر قبیله‌ای آبشخور خود را می‌دانست. [و گفتیم:] از روزی خدا بخورید و بیاشامید، [ولی] در زمین تبهکارانه فساد مکنید.

۴-۲. بررسی ترجمه ساخت‌های نشان‌دار

این بخش به تحلیل ساخت‌های نشان‌دار اختصاص دارد که معمولاً با استفاده از نشانه‌ها یا واژگان خاص، معنا و تأکید بیشتری را به متن می‌بخشند. این ساخت‌ها نقش مهمی در شکل‌دهی به برداشت خواننده از متن دارند و در فرآیند ترجمه، توجه ویژه‌ای را می‌طلبند. بررسی این ساخت‌ها به ما کمک می‌کند تا تأثیرات آن‌ها بر دقت و کیفیت ترجمه را بهتر درک کنیم. در ادامه به آیاتی در این رابطه پرداخته می‌شود.

۴-۲-۱. نمونه اول

سوره بقره، آیه ۸: ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَا هُمْ بِمُؤْمِنِينَ﴾
ترجمه فولادوند: و برخی از مردم می‌گویند ما به خدا و روز بازپسین ایمان آورده‌ایم ولی گروندگان [راستین] نیستند.

توصیف ساخت اطلاعی: حال در این آیه، جمله اسمیه است که با حرف نفی «ما» به کار رفته و متشکل از دو سازه «مبتدا» و «خبر» است که در واقع مسند و مسندالیه هستند.

مترجم در ترجمه این آیه که به نوعی ترجمه تفسیری به‌شمار می‌آید دقت چندانی به ساخت اطلاع کلمات و ساختارهای زبانی نداشته است. در موضوع ساخت اطلاع بیان شده است که هر جمله به صورتی طبیعی ساخت اطلاعی بی‌نشان دارد که می‌توان با حرکت دادن عناصر جمله از آن شکلی نشان‌دار به وجود آورد. استفاده از ساخت‌های نشان‌دار یکی از ابزارهایی است که گوینده برای افزایش بار معنایی کلام و برجسته کردن معنایی خاص از آن استفاده می‌کند؛ بنابراین، انتقال عین ساختارهای نشان‌دار به‌ویژه در ترجمه متون دینی برای مترجم ضروری است (صدقی و همکاران، ۱۴۰۰: ۲۲۷)، اما خواننده در نگاه اول به این آیه «وما هم بمؤمنین» با یک جمله منفی حالیه اسمیه روبه‌روست. بدیهی است که در اینجا آیه می‌توانست به صورت «غیر مؤمنین» بیاید، اما خداوند متعال به گونه‌ای دیگر «وما هم بمؤمنین» بیان کرده است که هدفی در پی دارد که مترجم پس از دریافت معنا باید آن را به صورت همانند در زبان مقصد منعکس کند؛ این در حالی است که مترجم به این امر توجه نکرده و با حذف مبتدا که یک ساخت اطلاعی است جمله را

به صورت یک جمله منفی ساده ترجمه کرده است و توجهی به این نکته نداشته است که مقصود اهتمام به ضمیر «هم» است که اگر این گونه نبود می توانست به صورت «غیر مؤمنین» هم بیاید. این تناقض در جایی دیگر از ترجمه همین مترجم مشاهده می شود که نمونه آن آیه ۲۲ سوره بقره است:

سوره بقره، آیه ۲۲: ﴿الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ فَرَاشًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً وَأَنْزَلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً فَأَخْرَجَ بِهِ مِنَ الثَّمَرَاتِ رِزْقًا لَكُمْ فَلَا تَجْعَلُوا لِلَّهِ أَنْدَادًا وَأَنْتُمْ تَعْلَمُونَ﴾

ترجمه فولادوند: همان [خدایی] که زمین را برای شما فرشی [گسترده] و آسمان را بنایی [افراشته] قرار داد و از آسمان آبی فرود آورد و بدان از میوه ها رزقی برای شما بیرون آورد پس برای خدا همتیانی قرار ندهید در حالی که خود می دانید.

در این قسمت مترجم به صورت صحیح جمله حالی که به صورت (غیر نشان دار) بیان شده است را در زبان مقصد منعکس کرده است. همچنین ضمیر را که بر آن در این جمله تأکید شده و فعلی که بعد از آن ذکر شده به درستی منعکس کرده است؛ این تزلزل و ناهماهنگی بین ترجمه ها می تواند ناشی از این باشد که مترجم در ترجمه های خود آگاهی چندانی از ساخت اطلاعی نداشته و بر اساس دانسته های خود و از روی ذوق و سلیقه دست به ترجمه زده است.

ترجمه پیشنهادی: و برخی از مردم می گویند به خدا و روز آخرت ایمان آورده ایم و این در حالی است که آن ها اهل ایمان نیستند.

۴-۲-۲. نمونه دوم

سوره بقره، آیه ۱۳۸: ﴿صِبْغَةَ اللَّهِ وَمَنْ أَحْسَنُ مِنَ اللَّهِ صِبْغَةً وَنَحْنُ لَهُ عَابِدُونَ﴾
ترجمه فولادوند: این است نگارگری الهی و کیست خوش نگارتر از خدا و ما او را پرستندگانیم.

توصیف ساخت اطلاعی: حال در این آیه جمله «ونحن له عابدون» است که به صورت جمله اسمیه بیان شده که شامل مبتدا و خبر است.

در این آیه مترجم بر خلاف آیه ۸ سوره بقره که توضیح داده شد به درستی ضمیر «نحن» که برجسته شده است و سازه برجسته نشان‌دار در جمله، کانون جمله است و بار معنایی آن بیش از ساخت بی‌نشان خواهد بود. عناصر و ساخت‌های نشان‌دار در بردارنده بخش‌های خاصی از معنا هستند که شایان توجه و تأکید خاص تولیدکننده پاره‌گفتار است؛ از این رو، انتقال این گونه معانی در فرآیند ترجمه به آسانی انجام نمی‌گیرد (گلفام و همکاران، ۱۳۹۸: ۸۶) و نوعی مبتداسازی شکل گرفته که به صورت نشان‌داری در زبان مبدأ ذکر شده و به درستی آن را ترجمه کرده است که این ناشی از تزلزل و عدم آگاهی دقیق مترجم نسبت به ساخت‌های اطلاعی زبان است، اما در اینجا نکته‌ای که باید مورد توجه قرارداد این است که در ترجمه نیز باید از قید حالت استفاده کرد.

ترجمه پیشنهادی: این است نگارگری الهی و کیست خوش‌نگارتر از خدا و در حالی که ما عبادت کنندگان او هستیم.

۴-۲-۳. نمونه سوم

سوره بقره، آیه ۲۵: ﴿كُلَّمَا رُزِقُوا مِنْهَا مِنْ ثَمَرَةٍ رِزْقًا قَالُوا هَذَا الَّذِي رُزِقْنَا مِنْ قَبْلُ وَأُتُوا بِهِ مُتَشَابِهًا وَلَهُمْ فِيهَا أَزْوَاجٌ مُطَهَّرَةٌ وَهُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾
ترجمه فولادوند: هرگاه میوه‌ای از آن روزی ایشان شود، می‌گویند این همان است که پیش از این [نیز] روزی ما بوده و مانند آن [نعمت‌ها] به ایشان داده شود و در آنجا همسرانی پاکیزه خواهند داشت و در آنجا جاودانه بمانند.

در ترجمه این آیه «وهم فیها خالدون» که یک جمله حالیه اسمیه است که به صورت نشان‌دار بیان شده است؛ یعنی از اصل خود که مفرد است، خارج شده و به صورت جمله بیان شده است در اینجا مترجم دست به ترجمه نامطلوبی برده است. در واقع حال را به صورت غیرنشان‌دار منتقل کرده، اما نقضی که در ترجمه مشاهده می‌شود این است که نکته مهم و پیامی که در آیه نهفته است را نه تنها درک نکرده، بلکه آن را به زبان مقصد هم منتقل نکرده است، چراکه همانطور که واضح و مبرهن است در این آیه تکیه روی

«هم» و اینکه آیه به صورت جمله بیان شده است باید مورد توجه قرار گیرد اگر اینچنین بود می‌توانست به شکل‌های دیگری هم بیان شود.

ترجمه پیشنهادی: هرگاه میوه‌ای از آن روزی ایشان شود، می‌گویند این همان است که پیش از این (نیز) روزی ما بوده و مانند آن (نعمت‌ها) به ایشان داده شود و در آنجا همسرانی پاکیزه خواهند داشت و این در حالی است که آن‌ها در آن جاودانه هستند.

۴-۲-۴. نمونه چهارم

سوره بقره، آیه ۴۴: ﴿أَتَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنفُسَكُمْ وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ أَفَلَا تَعْقِلُونَ﴾

ترجمه فولادوند: آیا مردم را به نیکی فرمان می‌دهید و خود را فراموش می‌کنید با اینکه شما کتاب [خدا] را می‌خوانید آیا [هیچ] نمی‌اندیشید.
توصیف ساخت اطلاعی: قید حالت در این آیه، جمله اسمیه است که خبر آن به صورت فعل مضارع بیان شده است.

در ترجمه این آیه مشاهده می‌کنیم که مترجم «وَأَنْتُمْ تَتْلُونَ الْكِتَابَ» که یک جمله اسمیه حالیه است را به درستی به صورت نشان‌دار ترجمه کرده است. در این آیه، تغییر کلمات در ساختار اصلی جمله ایجاد شده است و مترجم این موضوع را به درستی درک کرده و ضمیر «أَنْتُمْ» که تکیه کلام روی آن است و برجسته‌سازی روی آن انجام گرفته است را در ترجمه نیز به همان شکل بیان می‌کند، اما در ترجمه جمله حالیه باید از قید حالت استفاده کرد که این کار را به درستی انجام نداده است.

ترجمه پیشنهادی: آیا مردم را به نیکی فرمان می‌دهید و خود را فراموش می‌کنید در حالی که شما کتاب (خدا) را می‌خوانید آیا (هیچ) اندیشه نمی‌کنید.

این در حالی است که مترجم در ترجمه آیه ۵۱ سوره بقره که ساختاری مشابه همین آیه دارد، جمله حالیه را به درستی ترجمه کرده است:

سوره بقره، آیه ۵۰: ﴿وَإِذْ فَرَقْنَا بِكُمُ الْبَحْرَ فَأَنْجَيْنَاكُمْ وَأَغْرَقْنَا آلَ فِرْعَوْنَ وَأَنْتُمْ تَنْظُرُونَ﴾

ترجمه فولادوند: و هنگامی که دریا را برای شما شکافتیم و شما را نجات بخشیدیم و فرعونیان را در حالی که شما نظاره می کردید غرق کردیم.

۴-۲-۵. نمونه پنجم

سوره بقره، آیه ۸۲: ﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ﴾

ترجمه فولادوند: و کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند آنان اهل بهشتند و در آن جاودان خواهند ماند.

توصیف ساخت اطلاعی: حال در این آیه به صورت جمله اسمیه آمده است که متشکل از مبتدا و خبر است.

در ترجمه ساختار حال در این آیه، مترجم دقت چندانی به عمل نیاورده است و بدون توجه به ساخت اطلاعی زبانی مبدأ و انعکاس آن در زبان مقصد این امر را به انجام رسانده است. مترجم باید تمام زوایای زبانی مبدأ و شیوه انعکاس آن در زبان مقصد را شناسایی کند و بر اساس آن دست به ترجمه ببرد. در این آیه نیز با ساختاری مشابه که به وفور در قرآن مشاهده می شود، روبه رو هستیم که از سوی نویسنده نوعی مبتداسازی با اهتمام بر ضمیر روی داده است که مترجم در ترجمه خود این را به درستی منتقل نکرده است. این ناهماهنگی میان ترجمه ها که به وفور دیده می شود، نشان می دهد که مترجم در ترجمه خود به صورت ذوقی عمل کرده و ساختارهای زبانی را مورد توجه قرار نداده است.

ترجمه پیشنهادی: و کسانی که ایمان آورده و کارهای شایسته کرده اند آنان اهل بهشت هستند در حالی که آنها در آن جاودان هستند.

۴-۲-۶. نمونه ششم

سوره بقره، آیه ۹۲: ﴿وَلَقَدْ جَاءَكُمْ مُوسَىٰ بِالْبَيِّنَاتِ ثُمَّ اتَّخَذْتُمُ الْعِجْلَ مِن بَعْدِهِ وَأَنْتُمْ ظَالِمُونَ﴾
ترجمه فولادوند: و قطعاً موسی برای شما معجزات آشکاری آورد سپس آن گوساله را در غیاب وی [به خدایی] گرفتید و ستمکار شدید.

توصیف ساخت اطلاعی: حال در این آیه به صورت جمله اسمیه بیان شده که شامل مبتدا و خبر است.

همانطور که بیان شد نحوه توزیع کلمات در ساخت اطلاع بیانگر معنا و هدف خاصی است که در این آیه، حال به صورت نشان‌دار آمده است؛ یعنی از اصل خود که مفرد است، خارج شده، اما مترجم در ترجمه این آیه نیز علاوه بر اینکه جمله حالیه را تشخیص نداده و ساختار را به درستی ترجمه نکرده است. همچنین در ترجمه مفردات جمله حالیه نیز دچار اشتباه شده است و در «و أنتم ظالمون» ظالمون را به صورت فعل ماضی ترجمه کرده است؛ این در حالی است که خداوند متعال به صورت جمله اسمیه بیان کرده است با تأکید بر ضمیر «أنتم» که باید در ترجمه به زبان مقصد منعکس شود.

ترجمه پیشنهادی: و قطعاً موسی برای شما معجزات آشکاری آورد سپس آن گوساله را در غیاب وی [به خدایی] گرفتید و این در حالیست که شما از ستمکاران هستید.

۵. بحث و نتیجه‌گیری

در پژوهش حاضر بعد از بررسی ساخت اطلاعی ساختار حال در سوره بقره در ترجمه فولادوند به این نتیجه می‌توان رسید که:

* مترجم در ترجمه ساختار حال در برخی آیات -به ویژه آیات ۸، ۲۵، ۸۵ و ۹۲- سوره بقره که به صورت نشان‌دار بیان شده، دقت کافی نداشته است و در این موارد حال را به صورت بی‌نشان ترجمه کرده است که این باعث تغییر در معنای مستتر آیات و انحراف از مقصود اصلی گوینده شده است.

* در ترجمه ساخت‌های مشابه، عدم یکپارچگی دیده می‌شود؛ برای نمونه ترجمه آیات ۸ و ۲۲ سوره بقره ساخت مشابهی دارند، اما مترجم آیات را به دو شیوه متفاوت ترجمه کرده است که این نشان می‌دهد که مترجم در برخی موارد به جنبه‌های زبانی و فرازبانی و روابط معنایی متن اصلی توجه کافی نداشته است.

* ترجمه فولادوند با وجود تلاش برای ارائه ترجمه‌ای روان و وفادار به متن به دلیل عدم توجه به ساخت اطلاعی ساختار حال نتوانسته است تمام لایه‌های معنایی متن اصلی را منتقل کند.

* نتایج نشان داد که فهم صحیح ساخت اطلاعی و به کارگیری آن در ترجمه از ضروریات اساسی برای انتقال دقیق معنا در متون دینی است؛ این پژوهش بر اهمیت آشنایی مترجمان متون دینی با نظریه‌های زبان‌شناسی نوین تأکید دارد تا بتوانند ترجمه‌ای دقیق‌تر و نزدیک‌تر به مقصود متن اصلی ارائه کنند.

تعارض منافع

تعارض منافع ندارم.

ORCID

Peyman Karimi		https://orcid.org/0009-0009-7449-0464
Mahmoud Shahbazi		https://orcid.org/0000-0002-9712-7846
Sayed Abolfazl Sajadi		https://orcid.org/0000-0001-6340-123x
Qasem Azizi Morad		https://orcid.org/0009-0003-7549-3233

منابع

قرآن کریم.

ابن یعیش، أبی القاء. (د.ت). شرح المفصل للزمخشری. الجزء الأول. بیروت - لبنان: دار الکتب العلمیة. ارژنگیان، طاهره. (۱۳۸۸). بررسی ساخت اطلاعی در ترجمه قرآن کریم. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، تهران.

أحمد ظفر، جمیل. (۱۹۹۸ م). النحو القرآنی قواعد و شواهد. الطبعة الثانية. مكة المكرمة: مكتبة مكة المكرمة.

اکبری‌زاده، فاطمه، حق‌بین، فریده و رضایی، فاطمه. (۱۳۹۸). نقد ترجمه ساخت اطلاعی نشان‌دار در نمایشنامه شهرزاد توفیق‌الحکیم. دوفصلنامه پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی،

۹ (۲۱)، ۱۷۴-۱۵۳. Link: https://rctall.atu.ac.ir/article_10716.html

الأندلسی، أبی حیان. (۱۹۹۸ م). ارتشاف الضرب من لسان العرب. الجزء الأول. تحقیق رجب عثمان محمد. قاهرة: مكتبة الخانجي.

الأنصاری، ابن هشام. (۲۰۰۱ م). مغنی اللیب عن کتب الأعراب، تحقیق و شرح الدكتور عبداللطیف محمد خطیب. الطبعة الأولى. کویت: التراث العربی.

آقاگل زاده، فردوس و رضویان، سید حسین. (۱۳۹۶). بررسی ساخت اطلاعی جمله در داستان بوف کور. *مجله زبان و زبان‌شناسی*، ۳(۶)، ۱-۱۳.

بهمردی شریف‌آباد، بهاره و افخمی، علی. (۱۴۰۰). بررسی نقش ساخت اطلاع در به‌کارگیری بازنمایی موضوعی متعدد در زبان فارسی. *فصلنامه مطالعات زبان‌ها و گویش‌های غرب ایران*،

(۲)۹، ۱۹-۴۲. Doi: [10.22126/jlw.2021.6029.1506](https://doi.org/10.22126/jlw.2021.6029.1506)

جرجانی، عبدالقاهر. (۱۹۹۸م). *دلایل الإعجاز*. شرح محمود محمد شاکر. الطبعة الثانية. القاهرة: مكتبة الخانجي.

_____ (د.ت). *دلایل الإعجاز*، علق عليه محمود محمد شاکر. القاهرة: مكتبة الخانجي.

مصفاجهرمی، ابوالفضل. (۱۳۹۰). ساخت اطلاعاتی و ترجمه در قرآن. *مطالعات ترجمه*، ۹(۳۵)، ۱۱۴-۱۰۱.

راسخ مهند، محمد. (۱۳۸۷). نقش ساخت اطلاعی در ترجمه. *پژوهش‌های زبان‌شناسی تطبیقی*، ۹(۲۴)، ۱۷-۱.

ز مخشری، موفق الدین. (۲۰۰۱). *شرح المفصل للزمخشري*. حاشیه امیل بدیع یعقوب. جلد دوم. بیروت- لبنان: دارالکتب العلمیة.

سامرائی، فاضل صالح. (۲۰۰۰م). *معانی النحو*. الطبعة الأولى. الأردن- عمان: دار الفكر للطباعة و النشر. شکوهی، حسین. (۱۳۸۷). نقش ساخت اطلاعی از دید نقش‌گرایی و روانی در ترجمه. *پژوهش*

ادبیات معاصر جهان، ۱۳(۵۰)، ۸۳-۱۰۰. Link:

https://jor.ut.ac.ir/article_27984.html

فولادوند، محمد مهدی. (۱۳۹۸). *ترجمه قرآن کریم*. تهران: انتشارات پیام عدالت.

کاظمی نجف‌آبادی، سمیه. (۱۳۹۹). بررسی ساخت اطلاع اشتغال در ترجمه‌های فارسی قرآن کریم. *پژوهش‌های زبانشناختی قرآن*، ۹(۱)، ۴۹-۶۴. Link:

[10.22108/nrgs.2020.120438.1483](https://doi.org/10.22108/nrgs.2020.120438.1483)

کریمیان، اکبر. (۱۳۹۵). *اسلوب حال و شبه جمله در قرآن کریم*. رساله دکتری، دانشگاه مشهد، مشهد. گلکام، ارسلان؛ امینی، رضا؛ کرد زعفران‌لو کامبوزیا، عالیه؛ آقاگل زاده، فردوس. (۱۳۹۸). بررسی

تحولات معنایی و ساخت اطلاع‌های نشاننداری در فرایند ترجمه از انگلیسی به فارسی.

جستارهای زبانی، ۱(۱)، ۱۱۴-۸۵.

مدرسی، بهرام. (۱۳۸۶). *ساخت اطلاع و بازنمایی آن در زبان فارسی*. رساله دکتری زبان‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبائی.

English References

- Greenberg, J. H. (2005). *Language Universals: With Special Reference to Feature Hierarchies*. Prefac by Haspelmath.M.,Mouton. Berlin: By Walter de Gruyter GmbH & Co.KG.
- Lambrech, K. (1996). *Information Structure and sentence form: Topic, Focus and the Mental Representation of piscourse Referents*, Knud Labmrecht. London-England: Cambridge University Press.

Translated References To English

- The Holly Quran. [In Arabic]
- Aghagolzadeh, F., and Razavian, S.H. (2017).The Study of Information Structure in Buf-e Ku. *Language and Linguistics*, 3(6), 1-11. [In Persian]
- Akbarizadeg, F., Haqbin, F., and Rezaei, F. (2019). Critique of Translation of Marked Information Structures of Sharzad as Tophigh al-Hakim's Play. *Translation Researches in the Arabic Language and Literature*, 9(21), 153-174. Url: https://rctall.atu.ac.ir/article_10716.html [In Persian]
- Ahmad, Z. J. (1998). *Al- n ahw al-Qur'ani Qawa'id wa Shawahid (Quranic Syntax: Rules and Examples)*. Second Edition. Mecca:Maktabat Almacca Almokaramah. [In Arabic]
- Al- a ,ndalusiA. H. (1998). *Irteshaf al-Darb min Lisan al-Arab (Sipping the Path from the Tongue Of (Arabs*.Vol .1. Edited by Rajab Othman Muhammad, Cairo: Maktabat al-Khanji. [In Arabic]
- Al-ansari, I. H. (2001). *Mughni al-Labib 'an Kutub al-A'arib (The Enriching Book About Grammar Books)*, Edited and Explained by Dr. Abdul Latif Muhammad Khateeb.First Edition.Kuwait:Altorath Alarabi. [In Arabic]
- Bahmardi Sharifabad, B., and Afkhami, A. (2021).Role of Information Structure in Using Multiple Argument Realizations in Persian. *Research in Western Iranian Languages and dialects*, 9(2), 19-42. Doi: [10.22126/jlw.2021.6029.1506](https://doi.org/10.22126/jlw.2021.6029.1506) [In Persian]
- Fooladvand, M.M. (2019). *Translation of the Holy Quran*.Tehran: Payam-e-Adalat Publishin House. [In Persian]
- Golfam, A; Amini, R; Kord Zaferanloo Kambuzia, A; Aghagolzadeh, F. (2019). *Investigating Semantic Developments and Informational Structure of Marked Structures* in the Process of Translation from English to Persian, *Linguistic Inquiries*, 1(1), 85-114. [In Persian]

- Ibn ,Ya'ishA. A.. (n.d.). *Sharh al-Mufasssal li-Zamakhshari (Commentary on Al-Mufasssal by Al-Zamakhshari)*. Vol 1. Beirut-Lebanon: Dar Al-Kutub Al-Ilmiyya Publishing House. [In Arabic]
- Jurjani, A. (1998). *Dala'il al-I'jaz*, Commentary by Mahmoud Muhammad Shakir. Second Edition. Cairo: Maktabat al-khanji. [In Arabic]
- Jurjani, Abd al-Qahir. (n.d.). *Dala'il al-I'jaz (The Proofs of Miracles)*. Annotated by Mahmoud Mohammad Shakir. Cairo: Maktabat al-Khanji. [In Arabic]
- Karimian, A. (2016). *The Style of State and Quasi-Sentence in the Holy Quran*. PhD Thesis, Mashhad University, Mashhad. [In Persian]
- Kazemi Najafabadi, S. (2020). *Investigating the Informational Structure of Employment in Persian Translations of the Holy Quran*, Linguistic Research in the Quran, 1(17), 49-64. Doi: [10.22108/nrgs.2020.120438.1483](https://doi.org/10.22108/nrgs.2020.120438.1483) [In Persian]
- Masfajahromi, A. (2011). *Informational Structure and Translation in the Quran*, Translation Studies, 9(35), 101-114. [In Persian]
- Madresi, B. (2007). *The Structure Of Information and Its Representation In The Persian Language*, Phd Dissertation In Linguistics, Allameh Tabataba'i University. [In Persian]
- Rasekh Mahand, M. (2008). *The Role of Informational Structure in Translation*, Comparative Linguistics Research, 1(24), 1-17. [In Persian]
- Shokouhi, H. (2008). *The Role of Informational Structure from Functional and Fluency Perspectives in Translation*, Research in Contemporary World Literature, 50, 83-100. Url: https://jor.ut.ac.ir/article_27984.html [In Persian]
- Samara'I, F. (2000). *Ma'ani al-Nahw (The Meanings of Syntax)*. First edition. Amman-Jordan: Dar Al-Fikr Publishing House. [In Arabic]
- Zamakhshari, M. (2001). *Sharh Al- m ufasssal li-Zamakhshari (Commentary (on Al-Mufasssal by Al-Zamakhshari)*. Footnotes by Emil Badi' Ya'qub. Vol. 2. Lebanon-Beirut: Dar Al-Kutub Al-Ilmiyya. [In Arabic]

استناد به این مقاله: کریمی، پیمان، شهبازی، محمود، سجادی، سید ابوالفضل و عزیزی مراد، قاسم. (۱۴۰۳). ساخت اطلاع زبان و بازنمایی معنایی آن بر اساس نظریه لمبرکت؛ بررسی ترجمه اسلوب حال در سوره بقره. *دوفصلنامه پژوهش‌های ترجمه در زبان و ادبیات عربی*، ۱۴ (۳۱)، ۵۸-۳۳. doi: 10.22054/rctall.2025.82001.1755

Translation Researches in the Arabic Language and Literature is licensed under a Creative Commons Attribution-Noncommercial 4.0 International License.